

Alica Haidlerová

Čo mi pripomenuli čerešne

V miestnej predajni zeleniny a ovocia sa objavili čerešne po 29 Sk za kilogram. Malé, štandardné – ako by sa povedalo a tu mi pred oči vyskočili čerešne veľké srdcovité s mäsitou tvrdou dužinou, krásne lesklé, svetločervené čerešne našej babky, aké som od svojho detstva viac ani nevidela. Vtedy – v tej požehnanej dobe svätej Slovenskej republiky – sme na ne ako deti chodievali a špeciálne sme tento výlet aj menovali: „k babke na čerešne“. Niekedy však, než sme sa vybrali, prišla babka, na chrbte ohromný velikánsky kôš tohto ovocia, keď ho zložila na zem, smiali sa na nás ako veselé detské oči, tie krásne červené plody v tvare srdca, máločo menšie ako orechy. Ani veru neviem ako a kedy sme toľké množstvo skonzumovali.

Ono to nebolo len tak ľahko ísť, cesta merala dvanásť kilometrov a pešo to bolo pre deti dosť ďaleko. Autobusy v tej dobe ešte nejazdievali, autá obyčajní ľudia nemali, ba málokto z pánov vlastnil auto, iba ak nejaký továrnik, alebo veľkostatkár, inak sa honorácia prevážala v kočoch. O to však bol čistejší a zdravší vzduch.

Ale raz sme sa predsa len vybrali. Prvý deň sme prenocovali a do vinohradu sme išli na druhý deň, lebo aj ten bol ďaleko za dedinou, priamo na úpätí Malých Karpát – vinohrad vedľa vinohradu, krásne obrobený, každý ešte obohatený stromami a najviac čerešňami. Tieto stromy s kvalitným ovocím vyzerali ako zdravím kypiaci mocný človek – kôru mali vysoko lesklú medenej farby, boli mohutné, rovno narastené – hotoví obri. Aby neboli! V tej dobe ich neničil žiadny smog a hospodári svoj majetok poctivo obrábali. Nedali bujniť ani zeline, ani škodcom rastlín a ovocným stromov.

Ešte sme boli so sestrou deti – pod štrnásť rokov – ale už sme si vedeli všimnúť, že ani v raji nemôže byť krajšie ako je v našej vlasti – na Slovensku.

Za domom mala babka lúku, na nej bokom stála stodola. Za stodolou pretekal malý úzky potôčik, na jeho brehoch kytičky modrých nezábudiek, modrali sa po celej dráhe čistej vody. Hneď sa prihlásili kamarátky, dievčatá z okolitých domov, posadali s nami na breh, nohy sme si spustili do vodičky a trkotali. Cudzie deti sú domajším vždy vzácné.

Až mi je ťažko, keď mám napísať, čo sa s týmto so všetkým – stalo. Týchto miest znalý občan, s ktorým som sa o nich rozprávala povedal, že to všetko už neexistuje: pozemky pobralo JRD (jednotné roľnícke družstvo – komunistický výmysel prevzatý z kolísky bolševizmu) buldozénom povyvalovalo stromy a z malebného kúta tiahnuceho sa po úbočí Malých Karpát urobilo spúšť. Keď to všetko zdevastovalo, odtiahlo, a tak je to do dnešných dní. Vegetuje tam burina po krk a hnité drevo po stromoch. (1998) Nikomu nič nenechali, všetko zobrali a všetko zničili. Dobré, že naši dedovia pomreli a nevideli ako hospodári lumpenproletariát, o ktorom si už oni myslieli svoje.

Aby som zakončila veselšie – aj my sme mali radi cudzie deti, ktoré neboli z našej dediny. Všimli sme si ako sú oblečené, čo hovoria, ako sa správajú, a tak sme sa so sestrou zoznámili s dievčatom v našom veku, ktoré bolo z Trnavy, zdržiavalo sa u príbuzných v hájičku – ako sa hovorilo sídlisku uprostred starého hája, kde boli budovy veľkostatku, takže išlo o nejaké panské dieťa, čo bolo vidieť, aj na jeho ošatení. Sadli sme si s dievčatom na zábradlie nad potokom, kývali nohami a debatovali o všeličom. Ono peknu slovenčinou a my tvrdým trnavským nárečím. Chceli sme našu kamarátku obdarovať, ale mali sme len natrhané kvietka v ruke, a tak sme jej povedali, že jej dáme túto „kystku“. „Akú kystku?“ zadivilo sa dievča. „No predsa – túto“ potriasli sme kvetmi. „Ale to nie je kystka“ – namietala dievčinka. Zostali sme udivené. „A čo je to?“ pýtali sme sa. „No predsa kytička!“ zvolalo dievčatko s dôrazom na slovo „kytička“. Až sme sa zahanbili. Kvietočká si ale zobralo.

Nuž nám nebolo len také jednoduché hovoriť pekne po slovensky, hoci sme sa to v škole učili. Staré babky to neznášali a keď také čosi počuli, posmievali sa. Chápali to asi tak, ako keď odrodilý Slovák začne hovoriť maďarsky – presne tak to chápali – ako akési odrodilstvo. A tak každé dieťa, ktoré sa pokúsilo zmäkčiť svoju reč, naskutku vyhrešili. Zrejme to bola odozva, keď ich a ich rodičov nútili hovoriť maďarsky. To, že to nie je po maďarsky, im akosi uniklo. Bolo to im cudzie a to stačilo na hrešenie.